

ПРОЕКТНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ОПТИМАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЛІСОВОЇ ГАЛУЗІ

У статті висвітлено основні положення проектного навчання, визначено прихильність студентів до цієї методики й описано пропозиції студентів щодо вдосконалення викладання з боку викладацького складу.

Ключові слова: проект, метод проектів, проектна технологія, опитування, освіта лісоводів.

Лісництво є однією з найважливіших природоохоронних галузей у світі, оскільки сприяє покращенню екологічної ситуації, що склалась останніми десятиліттями. Лісове господарство для нашої країни відіграє важливу роль, тому йому приділяється значна увага. Відповідно в державі функціонують навчальні заклади, що готують фахівців лісової галузі. У навчальних закладах аграрного спрямування ведеться підготовка фахівців до майбутньої професії. Існує безліч спеціальностей, пов'язаних із підготовкою інженерів-лісоводів.¹

Головним завданням фахової освіти лісоводів є організація оптимальної підготовки майбутніх фахівців, результати якої дали б їм змогу ефективно діяти в умовах мінливого професійного середовища. Це вимагає сформованості вмінь будувати уявний образ майбутньої мети і порядок відповідних дій щодо її досягнення з урахуванням зовнішніх обставин та індивідуальних особливостей. Таке утворення є проектом – образом майбутнього передбачуваного явища.

В основі кожного навчального проекту має лежати близька й актуальна для студентів проблема. Саме вона мотивує діяльність, спрямовану на її розв'язання.

Навчальний проект – це план задуму певної послідовності дій з боку студентів, який має навчальний характер і обмежений часовими рамками.

Як писав відомий швейцарський педагог Г. Алеблі: “Хто має мету і ще не бачить, як це можна досягти, має проблему. Хто починає бачити, як її можна вирішити, має проект” [1, с. 135].

Що саме являє собою проект? Проект – це своєрідний цільовий акт діяльності, в основі якого лежать інтереси студентів. Іншими словами, проект – це будь-який задум, що має мету й обмежується термінами та конкретними кроками реалізації.

Сьогодні метод проектів учені розглядають і як метод (Н.В. Альохіна, Є.С. Полат), і як спосіб (С.М. Ящук), і як технологію навчання (Г.К. Селевко, С.О. Сисоєва, І.Д. Чечель), і як певну діяльність (М.В. Елькін, В.В. Копилова, М.В. Матяш), що зумовлює його широке використання у навчальному процесі.

Отже, проектна методика – це педагогічна технологія, орієнтована не на інтеграцію фактичних знань, а їхнє застосування і набуття нових шляхом самоорганізації та самоосвіти студентів.

Проектування допомагає студентам усвідомити роль знань у житті та навчанні – знання перестають бути метою, а стають засобом у справжній освіті.

Таким чином, вищезазначене вказує на те, що проектна методика є альтернативним підходом у сучасній системі освіти. Її слід розглядати як нову педагогічну технологію, котра являє собою сукупність пошукових, проблемних методів, дидактичний засіб активізації пізнавальної діяльності студентів, розвитку їх креативності й одночасно формування певних особистісних якостей. В умовах існуючої класно-урочної системи проектна методика найлегше вписується в навчальний процес і не викликає необхідності вносити зміни у зміст навчання.

Мета статті – ознайомитися із використанням проектного навчання в освітніх закладах, визначити прихильності студентської молоді до впровадження нестандартних методів навчання (зокрема, методу проектів).

Методика дослідження – опитування (анкетування) студентів, котрі навчаються в аграрних закладах освіти нашої держави щодо обізнаності їх з методом проектів.

Результати дослідження засвідчили, що більшість студентів мають прихильність до проектної методики. Це було виявлено в результаті опитувань студентської молоді п'яти навчальних закладів лісівничого спрямування (Житомирський агроекологічний університет, Національний лісотехнічний університет, Білоцерківський національний аграрний університет, Уманський національний університет садівництва, Шацький лісовий коледж ім. В.В. Сулька).

Незначна частина опитаних (8%) віддали перевагу лекційним заняттям з перевіркою засвоєння знань наприкінці пари; 3% схильні до підготовки конспектів лекцій самостійно й усній перевірці на практичних заняттях; 46% респондентів зазначили, що традиційна система є найбільш оптимальною і 43% опитаних віддали перевагу проведенню нестандартних занять.

Отже, майже половина студентів є прихильниками системи навчання, яка не задіяна в навчальному процесі вищезазначених ВНЗ. Тобто студентів приваблюють заняття, які проводяться у незвичних для них умовах.

Однією з нетрадиційних систем навчання, що позитивно впливає на підготовку фахівців лісового господарства, є проектна технологія.

Навчання за цією технологією не лише підвищує активність студентів, допомагає організувати навчальний процес оптимально, а й сприяє груповій діяльності, де не лише сильніші, а й слабші студенти включаються у навчальну діяльність. У процесі такої діяльності викладач виступає як консультант, однак обсяг роботи від цього не зменшується.

Як відомо, у ВНЗ заняття відбувається у стандартних умовах, у результаті монотонності пізнавальна активність у студентів знижується. Тому ми запропонували зазначити кілька пропозицій з боку студентів щодо викладу матеріалу, тобто як потрібно педагогу викладати дисципліну, щоб зацікавити їх у навчальній діяльності.

Пропозиції були різного характеру, а саме: наводити приклади, цікаві факти, доступно викладати матеріал демонструвати наукові фільми за певною темою, проводити експерименти; інтереси викладачів повинні більш-менш збігатися з інтересами студентів; наводити приклади з реального життя; вести дискусії зі студентами, прислухатись до їх думки; заохочувати хорошими оцінками; влаштовувати різні семінари на цікаві теми, виступи, ігри; використовувати візуальну інформацію для кращого сприйняття; більше виробничої практики; робити відступи від теми, більше жартувати, щоб тримати студентів у тонусі протягом

усієї пари; передавати свої вміння і навички; використовувати слайди під час проведення лекційних занять для більш ефективного засвоєння навчального матеріалу; заздалегідь готувати цікавий матеріал; мати підхід до студентів; знати “золоту середину”; викладач не повинен усю лекцію диктувати з аркуша; бути об’єктивним, викладач сам повинен бути зацікавлений у дисципліні, яку викладає; відповідально ставитись до своєї професії; більше співпрацювати зі студентами, бути психологом; задавати реферати на цікаві теми.

Студенти вважають, що для більш цікавого викладу навчального матеріалу викладачам необхідно створювати нестандартні умови навчання. Більша частина схильна до того, щоб викладачі при проведенні занять наводили приклади із життя за темою, розповідали цікаві факти, проводили екскурсії та дослідження, приділяли менше часу на піддиктовку і більше на дискусії, лекції викладали за допомогою заздалегідь підготовлених презентацій, показували фільми за темою, оскільки це підвищує зацікавленість. Для більш активного сприйняття матеріалу необхідно використовувати сучасні технології, бажано співпрацювати з викладачами, які викладають інші дисципліни, що пов’язані між собою. Також студенти наголосили на тому, що необхідно на практичних заняттях приділяти більше уваги індивідуальному підходу, оскільки не всі можуть виконати одне й те саме завдання за однаковий проміжок часу. Важливим є те, що потрібно виділяти головні аспекти предмета, щоб студент міг побачити для себе його важливість, подавати навчальну інформацію по суті.

Отже, що нові засоби та методи в навчальній діяльності вкрай важливі та необхідні. Адже самі нововведення слугують рушійною силою в системі освіти та науки. Як зазначалось, метод проектів є одним з активних методів навчання, який сприяє вдосконаленню наукових здібностей студентів. Працюючи над проектами студенти діють не шаблонно, а знаходять власний шлях вирішення завдання, вчать користуватися різними джерелами інформації, відбирати найкорисніше, що допоможе вирішити проблему.

Сучасне проектне навчання знайшло широке застосування в освітніх системах навчання багатьох країн світу. Навчання за цією методикою використовується в Німеччині [1], США [2], Англії [3], Франції [4], Білорусі [5], Росії [6]. У цих країнах активно впроваджується у навчальний процес проектна технологія, державою передбачені програми та плани, де зазначені години проведення проектного навчання, які оплачуються. Зазначимо, що метод проектів посідає значне місце в підготовці фахівців.

У нашій державі ця методика із впровадження проектного навчання знаходить своє місце повільно, оскільки як викладачі, так і студенти мало ознайомлені з нею. Однак, враховуючи ефективність навчання, при використанні методу проектів потрібно приділити значну увагу такій методиці, здійснювати ознайомлення викладацького складу та студентського колективу з технологією, виконувати впровадження цієї методики у ВНЗ нашої держави.

Виходячи із вищевикладеного, зазначимо, що для сучасної освіти проектувальна діяльність є способом досягнення дидактичної мети через детальну розробку проблеми (технологію), котра повинна завершитися цілком реальним, практичним результатом, оформленим тим чи іншим чином.

Співпраця викладачів і студентів в умовах здійснення проектної роботи на заняттях із дисциплін лісівничого спрямування має ряд особливостей. Специфі-

кою таких дисциплін є навчання лісогосподарської діяльності. Щоб сформувати у студентів необхідні вміння і навички правильно організувати ведення лісового господарства, необхідна активна практика для кожного студента групи. Метод проектів може дати змогу вирішити це навчальне завдання, перетворюючи заняття лісівничого профілю на активний, дискусійний, дослідницький клуб, у якому вирішуються значущі й доступні для студентів проблеми.

В основі проекту лежить проблема. Для її вирішення студентам потрібне не тільки знання у галузі лісівничої науки, а й володіння достатнім обсягом різноманітних практичних знань. Також студенти повинні володіти певними інтелектуальними (робота з інформацією, її аналіз, узагальнення і висновки), творчими (формулювання мети, варіантів вирішення проблеми, прогноз наслідку запропонованого рішення), комунікативними (ведення дискусії, вміння слухати і чути співрозмовника, відстоювати свою точку зору, висловлювати свою думку) вміннями.

Метод проектів у тому вигляді, в якому він використовується сьогодні, успадкував лише ряд рис першопочаткового задуму: рахунок інтересів тих, хто навчається, при розподілі доручень усередині групи при колективному виконанні проекту, специфічні особливості діяльності студентів і функцій викладача на різних етапах спільної діяльності.

Здійснивши аналіз наукової літератури, зазначимо, що метод проектів знаходить своє місце досить повільно. Це зумовлено неповною чи несвоєчасною поінформованістю викладачів про специфіку використання цього підходу в процесі навчання, а також існуючими труднощами використання проектною методикою з боку студентів, оскільки сучасна молодь має низький рівень самостійного критичного мислення, самоорганізації та самоосвіти. Тому для покращення системи навчання в нашій країні ще необхідно пройти нелегкий шлях змін.

Висновки. Враховуючи швидкі зміни в розвитку освіти, потрібно наголосити на тому, що пошук нових методів навчання, які б задовольняли сучасні вимоги, є довготривалим і тяжким процесом. Особливо це відчувається при підготовці фахівців природничих наук. Освіта лісоводів несе за собою велику відповідальність, оскільки майбутнє кожної держави залежить, у першу чергу, від правильного ведення лісового господарства. Тому підготовці майбутніх лісівників потрібно приділяти велику увагу, адже майбутнє лісу в їхніх руках.

Список використаної літератури

1. Хоменко Т.А. Особливості проектного навчання у освітніх закладах Німеччини / Т.А. Хоменко // Вісник УДУВГП: розділ "Педагогіка": "Сучасні технології навчання: проблеми та перспективи": зб. наук. праць. – Рівне : УДУВГП, 2003. – Ч. 2. – Вип. 5 (24). – С. 133–140.
2. Пичугина Г.В. Учебно-методическое обеспечение проектной деятельности школьников в США / Г.В. Пичугина // Школа и производство. – 2006. – № 5. – С. 11–15.
3. Питт Дж. Что это такое и как мы это делаем / Дж. Питт // Открытый урок. – 2004. – № 5/6. – С. 26–27.
4. Жуковський І. Проектний метод у діяльності навчальних закладів Франції / І. Жуковський // Шлях освіти. – 2003. – № 2. – С. 24–27.
5. Загуменнов Ю. Особистісно-зорієнтовані технології в освіті : підручник для директора / Ю. Загуменнов, Л. Шелкович, Г. Шварц. – 2005. – № 9/10. – С. 10–24.
6. Логинова О. Проекты лучше обычных уроков, но... / О. Логинова // Первое сентября. – 2003. – № 18. – С. 3.

Стаття надійшла до редакції 18.02.2013.

Дударчук Г.И. Проектное обучение как способ оптимальной подготовки специалистов лесной отрасли

Отражены основные положения проектного обучения, определено расположение студентов к данной методике и описаны предложения студентов относительно совершенствования преподавания со стороны преподавательского состава.

Ключевые слова: проект, метод проектов, проектная технология, опрос, образование лесоводов.

Dudarchuk H.I. Project-based learning as a way of training optimalnots forest industry

The substantive provisions of project studies are reflected, certainly liking of students for this method and suggestions of students are described in relation to perfection of teaching from the side of teaching staff.

Key words: project, method of projects, project technology, questioning, education of specialists in forestry.